

## REVMATIZM KASALLIGINING KELIB CHIQISH SABABLARI VA UNI DAVOLASH USULLARI

**Qurbonova Dilshoda**

*Farg‘ona Jamoat salomatligi tibbiyot instituti talabasi*

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada revmatizm kasalligi haqida batafsil ma’lumot berilgan. Bu kasallikning turlari, keltirib chiqaruvchi sabablar va revmatizm bilan og‘rigan bemorlarda kasallik boshlanishidan avval angina yoki surunkali tonsillit bilan og‘riganligi haqida fikr-mulohazalar bildirilgan. Shuningdek, revmatizm kasalligini oldini olish va davolash usullari haqida qayd etilgan

**Kalit so‘zlar:** revmatizm, yallig‘lanish, surunkali tonsillit, infeksiya, streptokokk, gipotermiya, bo‘g‘im

**Аннотация:** В данной статье представлена подробная информация о ревматизме. Высказывались мнения о видах этого заболевания, его причинах, а также о том, была ли у больных ревматизмом ангина или хронический тонзиллит до начала заболевания. Также упоминается о методах профилактики и лечения ревматизма.

**Ключевые слова:** ревматизм, воспаление, хронический тонзиллит, инфекция, стрептококк, переохлаждение, сустав.

**Annotation:** This article provides detailed information about rheumatism. Opinions were expressed about the types of this disease, its causes, and whether patients with rheumatism had angina or chronic tonsillitis before the onset of the disease. It is also mentioned about the methods of prevention and treatment of rheumatism

**Key words:** rheumatism, inflammation, chronic tonsillitis, infection, streptococcus, hypothermia, joint

Revmatizm- bu biriktiruvchi to‘qimaning yallig‘lanishi bilan tavsiflanadigan kasallik bo‘lib, bunda asosan bo‘g‘imlar yallig‘lanishi kuzatiladi. Bu kasallik asosan bolalarda va o‘smirlarda kuzatiladi. Ayollar erkaklarga qaraganda 1,5-2 barobar ko‘proq kasallanadi. Kasallikda tananing qaysi qismida namoyon bo‘lishiga ko‘ra quyidagi turlari tafovut qiladi.

1. Yurak revmatizmi
2. Qon-tomir revmatizmi
3. Teri revmatizmi
4. Markaziy asab tizimining revmatizmi
5. Seroz membranalar revmatizmi
6. Artikulyar revmatizm

Yurak revmatizm endokardit, perikardit, miokardit kabi kasalliklarni keltirib chiqaradi. Shuningdek, yurak yetishmovchiligi, klapan shakllarining o‘zgarishi va yurak teshiklarining torayishiga sabab bo‘lishi mumkin. Material va usullar: Mavzuga

doir ilmiy adabiyotlar va ilmiy maqolalar o‘rganilib tahlil qilinganda Revmatizmning keltirib chiqaruvchi sabablar hozircha 2 guruhga ajratilishi ma’lum bo‘ldi. Bular:

1. Gemolitik streptokokk infeksiyasi
2. Organizm reaktivligining ortishi

Revmatizm bilan og‘rigan bemorlarda kasallik boshlanishidan avval angina yoki surunkali tonzillit bilan og‘riganligi aniqlangan. Revmatizmning o‘ziga xos xususiyatlari, a‘zo va a‘zolar tizimini zararlashi va boshqa bir qancha xususiyatlari inobatga olinib 5 xil ko‘rinishda bo‘ladi. Revmatizmning o‘tkir kechishi, kasallik birdan boshlanib, bir nechta klinik belgilari namoyon bo‘ladi. Patologik jarayonlar yuqori faollikda o‘tadi. Davolanish tez va natijali bo‘ladi. O‘rtacha o‘tkir kechishida esa xuruj 3-6 oy davom etadi. Klinik belgilar bemorda biroz sustroq namoyon bo‘ladi. Davolanish ham o‘rtacha tezlikda bo‘ladi. Revmatizm yurak va qon tomirlar tizimi jarohatlaydi. Shu sababli, revmatizmning hamma belgilarini yurak va yurakdan tashqari belgilarga bo‘lish maqsadga muvofiq bo‘lib, kasallikning klinik manzarasini shu nuqtai nazardan o‘rganish zarur. Revmatizmning klinik manzarasi:

1. kasallikning davri,
2. yallig‘lanish jarayonining faollik darajasi,
3. kechish xususiyati,
4. tabiati,
5. yurak yetishmovchiligi mavjudligi va boshqalarga bog‘liq bo‘ladi.

Tadqiqot natijasi: Kasallikning rivojlanishi va klinik manzarasi shakllanishida uchta asosiy davmi farq qilish kerak. Birinchi (yashirin) davr, odatda streptokokk infeksiyasi tugab, revmatizm xuruji boshlanguncha 2-4 hafta davom qiladi. Bu davr tana sezuvchanligi oshib, biriktiruvchi to‘qimaning shikastlanishi ro‘y beradi. Bu davr ba‘zan klinik belgilarisiz yoki angina, surunkali tonzillitdan kechikib tuzalishga xos belgilar: o‘zni yomon his qilish, terlash, subfebrilitet bilan kechadi. Qonda streptokokk antigeni, antitanalar teri ko‘tarilishi, ECHTning o‘rtacha oshishi kuzatiladi.

Revmatizmning sabablari

A guruhi gemolitik streptokokklar angina, qizil olov, qizilo'ngach rivojlanishiga sabab bo'ladi. Inson immuniteti organizmda bunday patogenning mavjudligiga faol ta'sir ko'rsatadi - u mikroba qarshi kurashadigan o'ziga xos antikorlarni ishlab chiqaradi. Shuning uchun revmatik isitma yuqumli-allergik tabiatning kasalligi hisoblanadi - patogen mikroorganizm uning rivojlanishida, inson immunitet tizimining giperreaktivligi bilan rol o'ynaydi.

Ko'pchiligimizda tomoq og'rig'i bor edi, ammo revmatik isitma odamlarning atigi 1-3 foizida rivojlanadi, bunga quyidagi omillar yordam beradi:

- streptokokk infektsiyasini noto'g'ri davolash;
- genetik moyillik;
- gipotermiya;
- vitaminlar va mikroelementlarning yetishmasligi;
- otoimmün kasalliklarning mavjudligi (lupus, skleroderma va boshqalar).

Revmatizmning belgilari. Siz kasallikni quyidagi belgilar bilan shubha qilishingiz mumkin:

- tonzillit, faringit, qizil olov, qizilo'ngach bilan og'rigandan 1-2 hafta o'tgach kasallikning rivojlanishi;
- tana haroratining keskin oshishi, umumiy zaiflik;
- bo'g'implarda og'riq (tizza, to'piq, tirsak, bilak);
- bo'g'inlar ustidagi terining shishishi va qizarishi, harakatlarning qattiqligi;
- yurak mintaqasida og'riq;
- nafas qisilishi, bosh aylanishi, bosh og'rig'i;
- mushaklar kuchsizligi, oyoq-qo'llarning beixtiyor burishishi;
- tanadagi halqa shaklida pushti toshma, tezda yo'qoladi;
- revmatik tugunlar — bo'g'inlar hududida teri ostidagi og'riqsiz zich mayda shakllanishlar;
- belning pastki qismida og'riqlarni chizish, qorayish, siydikning qizarishi.

Bunday alomatlar paydo bo'lganda, siz umumiy amaliyot shifokori, kardiolog yoki revmatolog uchun shifokor bilan uchrashuv qilishingiz kerak.

Revmatizmni davolash

Revmatizmni davolashda turli xil terapiya turlari qo'llaniladi:

- penitsillin seriyasining antibiotiklarini tayinlash streptokokkni yo'q qilishga yordam beradi;
- steroid bo'lmagan yallig'lanishga qarshi preparatlarni qo'llash (Voltaren, indometazin) yallig'lanish jarayonining faolligini pasaytiradi;
- glyukokortikoidlarni (prednizolon) tayinlash yurakning yallig'lanishini oldini olishga yordam beradi;
- riboksin, kokarboksilazani tayinlash (yurakdagi metabolizmni yaxshilashga yordam beradi).

Revmatizmning oldini olish. Siz erishmoqchi bo'lgan maqsadga qarab, revmatizmning birlamchi va ikkilamchi profilaktikasi bo'lishi mumkin. Asosiy variant kasallikning oldini olish imkoniyatini o'z ichiga oladi va bu variant xavf ostida bo'lgan odamlarga taalluqlidir: zaiflashgan bolalar, immuniteti buzilgan bemorlar va genetik moyillik. Sog'lom turmush tarzi tavsiya etiladi - qattiqlashish, to'g'ri ovqatlanish, ochiq havoda sayr qilish.

Ikkilamchi profilaktika allaqachon revmatizm bilan kasallangan odamlar uchun mo'ljallangan. Sog'lig'ingizning holatini doimiy ravishda kuzatib borish va shifokorning barcha ko'rsatmalariga rioya qilish kerak. Bu surunkali revmatizmda asoratlardan qochishning yagona yo'lidir. Revmatizm kasalligini davolash uchun bir necha usullar mavjud:

1. Dori terapiya: Antiinflamatori dori va steroid dori o'z ichiga olgan preparatlar revmatizmning simptomlarini yengillashda foydalaniladi.

2. Fizioterapiya: Revmatizm kasalliklarida fizioterapiya mashhur davolash usullaridan biridir. Massaj, isitish, sog'ish, ultrazvuk terapiyasi, elektromagnit terapiya va boshqa usullar foydalaniladi.

3. O'zgaruvchan oziq-ovqat rejimi: Yaxshi oziq-ovqat rejimi va yaxshi ovqatlanish reja revmatizm simptomlarini yengillashda muhim ahamiyatga ega.

4. Dori terapiyasi: Revmatizm kasalliklari uchun mahsus dori terapiyasi usullari mavjud, masalan, biologik modifikatsiya terapiyasi (BMT), immunosupressiya va boshqa usullar.

5. Xirurgik davolash: Agar revmatizm kasalligi qattiqroq bo'lsa yoki boshqa davolash usullari foydali bo'lmasa, xirurgik davolashning kerakligi mumkin.

Har bir kishi o'zining holati va revmatizmning turiga qarab, shifokor tomonidan moslikda bitta yoki bir nechta davolash usullaridan foydalanishi kerak. Shifokor tomonidan tavsiya etilgan davolash usullariga amal qilish juda muhimdir.

#### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. Qizi T. J. I., Farrukh S. Treatment of myocardial infarction and first aid //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. D3. – C. 317-320.

2. Shernazarov F., Tohirova J., Jalalova D. Types of hemorrhagic diseases, changes in newborns, their early diagnosis //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. D5. – C. 16-22.

3. Tohirova J., Shernazarov F. Atherosclerosis: causes, symptoms, diagnosis, treatment and prevention //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. D5. – C. 7-12.

4. Tohirova J., Shernazarov F. Symptoms of hemorrhitis, treatment, methods of folk medicine, prevention //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. D8. – C. 983-990.

5. Shodiyeva D. et al. HISTORY OF STUDY OF ENDOPHYTIC MICROORGANISMS //GOLDEN BRAIN. – 2023. – T. 1. – №. 14. – C. 20-29.

6. Johonshoh E. et al. Myocardial infarction: causes, symptoms, diagnosis, treatment and prevention //IQRO. – 2023. – T. 3. – №. 1. – C. 248-250.

7. Tohirova J. TETRA OF FALLO CAUSES, MORPHOLOGY, CLASSIFICATION, CLINICS, DIAGNOSIS, TREATMENT //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. D7. – C. 556-561.

8. Tohirova J. RHEUMATIC DISEASE: SYMPTOMS, DIAGNOSIS, TREATMENT METHODS,